

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ**

Ερ. Φ.: 253

Ταχ. Δ/ση: Μπουμπουλίνας 20-22
Ταχ. Κώδ : 106 82
Τηλέφωνο : 2131322-362, 363, 368
Fax : 210-82.01.426
Email : atneke@culture.gr

ΠΡΟΣ: Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων και Αίτησης
Κατάθεσης Εγγράφων
ΚΟΙΝ: Όπως Πίνακας Αποδεκτών

Θέμα: Απάντηση στη με αριθμό πρωτοκόλλου 6141/320/30.7.2024 Ερώτηση και Αίτηση Κατάθεσης Εγγράφων με θέμα:
«Υπάρχει σχέδιο προστασίας κι ανάδειξης των τειχών της αρχαίας Σαλαμίνας στην περιοχή Αμπελάκια Σαλαμίνας;»

Σε απάντηση της με αριθμ. πρωτοκόλλου 6141/320/30.7.2024 Ερώτησης και Αίτησης Κατάθεσης Εγγράφων των Βουλευτών κ.κ. Κυριακής Μάλαμα, Αλέξανδρου Αυλωνίτη, Καλλιόπης Βέττα, Χρήστου Γιαννούλη, Ρένας Δούρου, Ουρανίας Θρασκιά, Γεώργιου Καραμέρου, Νίνας Κασιμάτη, Μαρίνας Κοντοτόλη, Κωνσταντίνου Μπάρκα, Πέτρου Παππά, Παναγιώτας Πούλου, Ραλλίας Χρηστίδου και Γεώργιου Ψυχογιού, σύμφωνα με τα στοιχεία που έθεσαν υπόψη μας οι αρμόδιες Υπηρεσίες, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Τα αρχαία τείχη της Σαλαμίνας, στην περιοχή των Αμπελακίων, στην ανατολική Σαλαμίνα, εμπίπτουν εντός του κηρυγμένου αρχαιολογικού χώρου σύμφωνα με την υπ' αριθμ. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ02/16973/665/26-3-1982 Υ.Α. (ΦΕΚ Β' 305) "Χαρακτηρισμός του χώρου της ναυμαχίας της Σαλαμίνας ως αρχαιολογικού – ιστορικού τόπου", όπως συμπληρώθηκε με την υπ' αριθμ. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/47502/2913/18-09-2001 Υ.Α. (ΦΕΚ Β' 1324) "Συμπληρωματική κήρυξη ως αρχαιολογικού χώρου της θαλάσσιας περιοχής στους όρμους Αμπελακίων και Σεληνίων Σαλαμίνας". Επιπλέον, για την αποτελεσματικότερη προστασία της περιοχής καθορίστηκαν ζώνες προστασίας, με την υπ' αριθμ. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ02/47459π.ε./2486/27-1-1992 Υ.Α. (ΦΕΚ Β' 104) "Καθορισμός ζωνών Α' και Β' προστασίας του αρχαιολογικού χώρου Αμπελακίων Σαλαμίνας", όπως τροποποιήθηκε με την υπ' αριθμ. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Φ02/19316/1067/14-4-1995 Υ.Α. (ΦΕΚ Β' 456) "Τροποποίηση της ... Υπουργικής Απόφασης περί καθορισμού Ζωνών Α' και Β' Προστασίας", την υπ' αριθμ. ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ26/51711/2284/15.6.2006 Υ.Α. (ΦΕΚ Β' 889) "Εγκριση ανακαθορισμού της Ζώνης Α' Προστασίας του αρχαιολογικού χώρου των Αμπελακίων Σαλαμίνας" και την υπ' αριθμ. ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ26/84803/4438/16.9.2009 Υ.Α. (ΦΕΚ 477 ΑΑΠ) "Ανακαθορισμός των θεσμοθετημένων ορίων των Ζωνών Α' και Β' του κηρυγμένου αρχαιολογικού χώρου Αμπελακίων Σαλαμίνας".

Με τις ως άνω Αποφάσεις προστατεύεται θεσμικά τόσο ο χερσαίος αρχαιολογικός χώρος των Αμπελακίων και της Κυνόσουρας, όσο και η θαλάσσια περιοχή, όπου τοποθετείται ο χώρος διεξαγωγής της ναυμαχίας της Σαλαμίνας.

Αναφορικά με τα χερσαία κατάλοιπα του τείχους των Αμπελακίων, σύμφωνα με την Εφορεία Αρχαιοτήτων Πειραιώς και Νήσων, έχουν ερευνηθεί στο δυτικό πεδινό τμήμα του όρμου των Αμπελακίων (όπου ο αρχαίος λιμένας) και συγκεκριμένα στο οικοδομικό τετράγωνο Ο.Τ. 90, εκτός των ορίων του αιγιαλού, κατά τη διενέργεια σωστικής ανασκαφικής έρευνας που διενεργήθηκε από το 2001 έως το 2004 σε ιδιόκτητο ακίνητο. Συγκεκριμένα, αποκαλύφθηκαν ερείπια κτισμάτων και τμήμα του αρχαίου τείχους (κλασικών – ελληνιστικών χρόνων). Κατά την

επέκταση της ανασκαφής προς νότο, σε παρακείμενες ιδιοκτησίες, αποκαλύφθηκε και άλλο τμήμα του τείχους των κλασικών χρόνων με δύο ορθογώνιους πύργους. Κατά το μεγαλύτερο μέρος του σώζεται σε επίπεδο θεμελίωσης (σε ορισμένα σημεία φτάνει μέχρι το ύψος τριών δόμων) και βρίσκεται κάτω από το επίπεδο του εδάφους. Με την αρ. πρωτ. ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ26/15424/754/1-3-2005 Απόφαση εγκρίθηκε η ανέγερση ισογείου οικοδομής στο οικοδομικό τετράγωνο Ο.Τ. 90, με διατήρηση του αρχαίου τείχους ορατού και την ανέγερση της οικοδομής σε απόσταση τουλάχιστον 5μ. από αυτό. Οι λοιπές αρχαιότητες διατηρήθηκαν σε κατάχωση.

Σύμφωνα με την Εφορεία Αρχαιοτήτων Πειραιώς και Νήσων, το μεγαλύτερο μέρος της έκτασης, εντός της οποίας έχει αποκαλυφθεί το τείχος, βρίσκεται μέσα στη ζώνη αιγιαλού, ενώ μεγάλα τμήματά της διεκδικούνται από ιδιώτες, οι οποίοι βρίσκονται σε δικαστική διαμάχη με το Δημόσιο για την κυριότητα των εκτάσεων αυτών. Επιπροσθέτως, τμήματα της περιοχής όπου εκτείνεται το τείχος έχουν επιχλωματωθεί, ήδη από τη δεκαετία του 1990. Η Εφορεία έχει ξεκινήσει τη διενέργεια έρευνας, σε συνεργασία με τις λοιπές αρμόδιες υπηρεσίες (πολεοδομία, κτηματολόγιο, Κτηματική Υπηρεσία κ.λπ.), σχετικά με τον επανακαθορισμό της ζώνης αιγιαλού, το ιδιοκτησιακό καθεστώς του χώρου και την λειτουργία επαγγελματικών εγκαταστάσεων (πώληση υλικών οικοδομών, καυσόξυλων, συγκέντρωση μετάλλων «σκραπ» κ.λπ.).

Ως εκ τούτου, για την ανάδειξη του χερσαίου τμήματος των τειχών, έως ότου τελεσιδικήσουν οι δικαστικές προσφυγές ιδιωτών και γίνει ο επανακαθορισμός της ζώνης αιγιαλού, η Εφορεία είναι δυνατόν να προχωρήσει στη λήψη άμεσων μέτρων προστασίας των σωζόμενων τμημάτων του τείχους, αλλά και των άλλων αρχαιοτήτων που διατηρούνται στην περιοχή (καθαρισμοί-αποψιλώσεις, τυχόν στερεώσεις, απομάκρυνση λιμνάζοντων υδάτων κλπ), σε συνεργασία με τον Δήμο και κατόπιν συνεννόησης με τους ιδιώτες των ακινήτων όπου έχουν αποκαλυφθεί οι αρχαιότητες.

Αναφορικά με την ενάλια έρευνα στην περιοχή, έχουν πραγματοποιηθεί ή είναι σε εξέλιξη αρχαιολογικές έρευνες, οι οποίες εντάσσονται στο πλαίσιο ερευνητικών προγραμμάτων, σε συνεργασία με τις συναρμόδιες Υπηρεσίες του ΥΠΠΟ, την Εφορεία Αρχαιοτήτων Πειραιώς και Νήσων και την Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων.

Συγκεκριμένα, από το 2016, στο όριο της Ακτής Θεμιστοκλέους, στη βόρεια πλευρά του σημερινού Όρμου του Αμπελακίου (περιοχή Μαγούλας) διενεργείται συνεργατική υποβρύχια ανασκαφική έρευνα από την Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Εναλίων Αρχαιολογικών Ερευνών, υπό τη Διεύθυνση της Επίτιμης Εφόρου Αρχαιοτήτων Δρ. Αγγελικής Σίμωσι, και του ομότιμου καθηγητή Προϊστορικής Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, κ. Γιάννου Λώλου από την πλευρά του ΙΕΝΑΕ.

Η έρευνα έχει επικεντρωθεί σε καταποντισμένα κτηριακά λείψανα της κλασικής πόλης της Σαλαμίνας, στα οποία περιλαμβάνονται μεγάλα τμήματα του επιθαλάσσιου τείχους. Κατά τη διάρκεια της έρευνας εντοπίστηκαν σημαντικά κινητά ευρήματα (θραύσματα γλυπτών, επιγραφές, κεραμική και νομίσματα), και αποκαλύφθηκαν εντυπωσιακά κτηριακά κατάλοιπα που ανήκουν μάλλον σε δημόσια κτήρια.

Για το έτος 2024 η ερευνητική ομάδα έχει προγραμματίσει τη συνέχιση των εργασιών πεδίου της συστηματικής υποβρύχιας αρχαιολογικής και γεωφυσικής έρευνας στο εσωτερικό τμήμα (μυχό) του Όρμου Αμπελακίου, σε τμήμα της βόρειας πλευράς (περιοχή Μαγούλας) και στο ακραίο τμήμα της χερσονήσου Κυνοσούρας νήσου Σαλαμίνας, για τους μήνες Σεπτέμβριο - Οκτώβριο.

Σύμφωνα με την Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων, μελέτες και εργασίες ανάδειξης και προστασίας των κτηριακών καταλοίπων, στο πλαίσιο της ανωτέρω έρευνας, δεδομένου ότι η υποβρύχια ανασκαφική συστηματική έρευνα είναι σε εξέλιξη και δεν έχει ολοκληρωθεί, θα ακολουθήσουν με την ολοκλήρωση της υποβρύχιας έρευνας, ώστε να υπάρξει πληρέστερη και σαφέστερη εικόνα των καταλοίπων και των ευρημάτων στην περιοχή παρέμβασης και να προταθεί η βέλτιστη λύση ανάδειξής τους. Σύμφωνα με την Εφορεία, όσον αφορά στην προσωρινή κατά χώραν προστασία των κτηριακών καταλοίπων, έχουν ληφθεί όλα τα απαραίτητα και προβλεπόμενα μέτρα.

Από τα ανωτέρω γίνεται σαφές ότι, στην παρούσα φάση, διαμορφώνεται ένα σχέδιο εργασιών με ιεράρχηση των δράσεων, σε στενή συνεργασία όλων των συναρμόδιων υπηρεσιών του ΥΠΠΟ, που στόχο έχουν την προστασία, ανάδειξη και προβολή του συνόλου των μνημείων

της περιοχής των Αμπελακίων, καθώς αποτελούν σημαντικά τεκμήρια της οικιστικής οργάνωσης της αρχαίας πόλης της Σαλαμίνας.

Αναφορικά με την Αίτηση Κατάθεσης Εγγράφων, επισημαίνεται ότι τα αρχαία κατάλοιπα αποτυπώνονται στα δύο ΦΕΚ της κήρυξης του αρχαιολογικού χώρου της περιοχής Αμπελακίων–Κυνόσουρας-Σεληνίων Σαλαμίνας (ΦΕΚ 305/Β/26-5-1982 και ΦΕΚ 1324/Β/11-10-2001). Συμπληρωματικά, κατατίθενται τα ακόλουθα:

1. Οι αναφορές εργασιών των δύο τελευταίων ετών (2022 και 2023) της υποβρύχιας ανασκαφικής έρευνα στον Όρμο του Αμπελακίου (περιοχή Μαγούλας), που διενεργείται από την Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Εναλίων Αρχαιολογικών Ερευνών.

2. Κάτοψη αρχαιολογικών ευρημάτων από το αρχείο της ΕΦΑ Πειραιώς και Νήσων

Η Υπουργός Πολιτισμού
ΛΙΝΑ ΜΕΝΔΩΝΗ

Πίνακας Αποδεκτών:

1. Βουλευτή κα Κυριακή Μάλαμα
2. Βουλευτή κ. Αλέξανδρο Αυλωνίτη
3. Βουλευτή κα Καλλιόπη Βέττα
4. Βουλευτή κ. Χρήστο Γιαννούλη
5. Βουλευτή κα Ρένα Δούρου
6. Βουλευτή κα Ουρανία Θρασκιά
7. Βουλευτή κ. Γεώργιο Καραμέρο
8. Βουλευτή κα Νίνα Κασιμάτη
9. Βουλευτή κα Μαρίνα Κοντοτόλη
10. Βουλευτή κ. Κωνσταντίνο Μπάρκα
11. Βουλευτή κ. Πέτρο Παππά
12. Βουλευτή κα Παναγιώτα Πούλου
13. Βουλευτή κα Ραλλία Χρηστίδου
14. Βουλευτή κ. Γεώργιο Ψυχογιό

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Πολιτισμού
2. ΓΔΑΠΚ
3. ΓΔΑΜΤΕ
4. ΔΙΠΚΑ
5. ΔΑΑΜ
6. ΕΦΑ Πειραιώς και Νήσων
7. Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων